

dr hab. Maciej Salamon (UJ). Lubelskie spotkanie Komisji przygotowała kierowana przez niżej podpisanego Katedra Historii Bizancjum KUL. Wzięło w nim udział około 40 badaczy, reprezentujących najważniejsze polskie ośrodki bizantynistyczne. Posiedzenie rozpoczęło się o 11.30, a na jego program złożyły się dwa referaty oraz tzw. wolne wnioski. Po powitaniu uczestników przez Przewodniczącą Komisji prof. dra hab. M. Salamona, głos zabrał dr Andrzej Frejlich (KUL), który wygłosił prelekcję na temat: *Widzialna świętość. Mnisi i ikony w okresie wczesnobizantyńskim*. Drugim referentem był dr Daniel Próchniak (KUL), a temat jego wystąpienia brzmiał: *Ani – stolica bagratyckiej Armenii*. Obaj prelegenci należą do grona KUL-owskich historyków sztuki, zaś przedstawione referaty związane były z ich pracami habilitacyjnymi. Każde wystąpienie zamykała krótka i rzeczowa dyskusja. Swego rodzaju dopełnieniem spotkania było zwiedzenie XV-wiecznej Kaplicy św. Trójcy na Zamku Lubelskim z bizantyjsko-ruską ikonografią, możliwe dzięki życzliwości dyrektora Muzeum Lubelskiego, którego kaplica jest integralną częścią. Wizyta ta rozpoczęła się po obiedzie ok. godz. 16.00. W arkana zdbiających kaplicę fresków bizantyńskich wprowadził członków Komisji dr Sławomir Skrzyniarz (UJ). Warto zaznaczyć, że było to pierwsze spotkanie Komisji Bizantynologicznej w Lublinie. W ten sposób lubelskie środowisko bizantynistyczno-patrystyczne zainaugurowało swój udział w organizacji ogólnopolskich spotkań bizantynistów.

Piotr Kochanek, Lublin, KUL

17. ORTODOKSJA, HEREZJA, SCHIZMA W KOŚCIELE STAROŻYTNYM w 1600. rocznicę dysputy św. Augustyna z donatystami w 411 r. (Sekcja Patrystyczna, Stary Sącz, 19-21 IX 2011)*

W dniach 19-21 września 2011 r. w Rekolekcyjnym Domu Pielgrzyma „Opoka” w Starym Sączu odbyło się doroczne spotkanie Sekcji Patrystycznej, tym razem na temat: *Ortodoksja, herezja i schizma w Kościele starożytnym* z okazji 1600. rocznicy publicznej dysputy z donatystami w 411 r. w Kartaginie. Spotkanie odbyło się w nowo zbudowanym Domu Pielgrzyma, tuż obok zachowanego dużego ołtarza papieskiego, przy którym 16 czerwca 1999 r. Jan Paweł II dokonał kanonizacji błogosławionej Kingi ogłaszając ją świętą. W wolnych chwilach licznie przybyli uczestnicy sympozjum, goszczeni w luksusowych pokojach, mogli zwiedzać zarówno stojący obok piękny w stylu góralskim zbudowany drewniany ołtarz papieski i znajdujące się pod nim muzeum Jana Pawła II, ale także pobliski klasztor i kościół Sióstr Klarysek z XIV wieku oraz zabytkowy kościół parafialny. Samo sympozjum obradujące półtora dnia składało się z trzech sesji: dwóch przedpołudniowych naukowych i jednej (pierwszego dnia) popołudniowej okolicznościowej, poświęconej najpierw ceremonii wręczenia Księgi Jubileuszowej (= 55 tomu „Vox Patrum”) ks. prof. dr hab. Edwardowi Stańkowi z PAT-u z okazji 70-lecia urodzin i 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej (sprawozdanie zob. niżej), a później wieczorem spotkaniu informacyjnemu. Sesje naukowe pomyślane były tym razem bardzo oryginalnie – w formie dwóch publicznych dysput na temat dwóch omawianych herezji – arianizmu i donatyzmu

* Jest to tylko skrót informacyjny spotkania.

(dwugłos: najpierw heretyk-schizmatyk, potem broniący ortodoksji apologeta i dialog między nimi na argumenty); obok nich miały miejsce uzupełniające temat komunikaty.

Symposium rozpoczęło się uroczystą Mszą św. koncelebrowaną w kaplicy Domu Pielgrzyma pod przewodnictwem gospodarza diecezji ks. bpa dra Wiktora Skworca, który w słowie wstępnym powitał wszystkich uczestników spotkania, wyraził radość, że polscy patrologowie poszukiwacze i propagatorzy źródeł wczesnochrześcijańskich goszczą na tarnowskiej ziemi, która na tym polu ma również niemałe tradycje, oraz życzył pomyślnych i owocnych obrad; w homilii zaś podkreślił znaczenie nauki Ojców Kościoła dla uprawiania zdrowej teologii, o tarnowskich tradycjach w tej dziedzinie, o próbie założenia w Tarnowie specjalistycznego Instytutu Patrystycznego za sugestią metropolity ks. kard. Karola Wojtyły, którego obecność w tym miejscu szczególnie się czuje i staraniem ks. abpa Jerzego Ablewicza, o pochodzących z ziemi tarnowskiej patrologach i wybitnych filologach klasycznych odczytujących i propagujących myśl Ojców Kościoła, a także o Patronce Ziemi Sądeckiej błogosławionej Kindze, która tu żyła i działała, i którą papież Jan Paweł II w tym właśnie miejscu przed 12 laty ogłosił świętą. Do treści homilii i lokalnych tradycji dostosowana była również Modlitwa Wiernych, której wezwania tradycyjnie ułożył i odmówił ks. Stanisław Longosz:

1. Módlmy się za Ojca Świętego Benedykta XVI, wielkiego protektora Ojców Kościoła, który przez półtora roku w środowej katechezie przypominał ich sylwetki, myśl i dzieła, przekonując, że w powrocie do ich nauki można oczekiwać odrodzenia zdrowej teologii, aby dobry Bóg darzył go zdrowiem i siłami, by jak najdłużej mógł kierować łodzią Chrystusowego Kościoła, Ciebie prosimy...
2. Módlmy się za obecnego wśród nas ks. biskupa Wiktora, gospodarza naszego spotkania i diecezji tarnowskiej, za jego biskupów pomocniczych i wszystkich kapłanów, aby Najwyższy Pasterz błogosławił im we wszystkich poczynaniach duszpasterskich, Ciebie prosimy...
3. Módlmy się za wszystkich polskich patrologów i badaczy antyku chrześcijańskiego, zwłaszcza członków Sekcji Patrystycznej, przez pośrednictwo błogosławionego Jana Pawła II, który jeszcze jako kardynał, przed 35 laty, mocno zabiegał o jej powołanie, a gdy w 1977 r. w Lublinie powstała, prezentował jej statuty Komisji Episkopatu Polski d/s Nauki Katolickiej prosząc o ich zatwierdzenie, a później jak żaden z papieży wydał aż 9 specjalnych Listów Apostolskich poświęconych Ojcom Kościoła lub rocznicom patrystycznym w przekonaniu, że tylko w powrocie do źródeł i ich nauki można oczekiwać odrodzenia zdrowej teologii, aby Najwyższy Nauczyciel darzył tych badaczy zapalem, cierpliwością, wytrwałością i siłami w ich odkrywaniu i przybliżaniu, Ciebie prosimy...
4. Módlmy się o zdrowie i błogosławieństwo dla chorych – ks. prof. Wincentego Myszora i dzisiejszego Jubilata ks. prof. Edwarda Stańka, współzałożycieli Sekcji Patrystycznej i wielce zasłużonych wobec polskiej patrystyki, aby Dobry Bóg przywrócił im zdrowie i siły, by jak najrychlej mogli powrócić do normalnej pracy naukowej i przybliżania nam kolejnych tekstów i myśli Ojców Kościoła, Ciebie prosimy...
5. Módlmy się za zmarłych członków Sekcji Patrystycznej, najpierw za jej współzałożycieli:
 śp. prof. Leokadie Małunowicz,
 śp. prof. Barbarę Filarską,

śp. ks. prof. Emila Staulę redemptorystę,
 śp. o. dra Andrzeja Bobera jezuitę,
 za jej zmarłych członków:
 śp. ks. prof. Wojciecha Kanię z Tarnowa,
 śp. ks. prof. Wacława Eborowicza z Pelplina,
 śp. ks. prof. Szczepana Pieszczocho z Gniezna,
 śp. ks. dra Ludwika Gładyszewskiego z Gniezna,
 śp. ks. bpa dra Romana Andrzejewskiego z Włocławka,
 śp. ks. prof. Jana Gliścińskiego z Warszawy,
 śp. ks. dra hab. Franciszka Szulca z Katowic,
 którzy tak niedawno wśród nas byli, na spotkania Sekcji Patrystycznej regularnie przyjeżdżali, wygłaszali referaty, dyskutowali, a dziś są już u Pana. Dołączmy do tych patrologów mężów, którzy z ziemi tarnowskiej się wywodzili i wobec patrystyki polskiej się zasłużyli:
 śp. ks. Władysława Budzika, tłumacza pism katechetycznych św. Augustyna,
 śp. ks. prof. Jana Czuję, zasłużonego tłumacza i popularyzatora pism Ojców Kościoła,
 śp. prof. Jana Sajdaka, twórcy poznańskiej patrystycznej serii tłumaczeniowej „Pisma Ojców Kościoła”,
 śp. prof. Tadeusza Sinko, tłumacza pism Jana Chryzostoma i Bazylego Wielkiego,
 niech Dobry Bóg nagrodzi ich trudy patrystyczne i jak najrychlej obdarzy szczęściem wiecznym, Ciebie prosimy...

6. Módlmy się za nas samych, członków Sekcji Patrystycznej i badaczy antyku chrześcijańskiego, tutaj przy ołtarzu św. Kingi i relikwiach błogosławionego Jana Pawła II zgromadzonych, aby Chrystus Najwyższy Kapłan i Nauczyciel, darzył nas jak najobficiej zdrowiem, siłami, cierpliwością i wytrwałością, abyśmy mogli jak najwięcej odkryć, odczytać i upowszechnić z przykurzonych pyłem wieków skarbów i źródeł wczesnego chrześcijaństwa, Ciebie prosimy...

Podczas pierwszej przedpołudniowej sesji sympozjum, otwartej o godz. 9.00 przez prezesa Sekcji Patrystycznej ks. prof. dra hab. Mariusza Szrama, a poświęconej głównie herezji ariańskiej, wygłoszono następujące prelekcje: ks. prof. dr hab. Norbert Widok (Opole) – *Ortodoksja, herezja, schizma* – wyjaśnienie pojęć; ks. prof. dr hab. Henryk Pietras SJ (Kraków) – *Ariusz i arianizm (prezentacja ich założeń)*; ks. dr Przemysław Szewczyk (Łódź) – *Arianizm w ocenie św. Atanazego (obrona ortodoksji i obalenie nieortodoksyjnych poglądów ariańskich)*.

Po krótkiej dyskusji i uwagach na temat zaprezentowanych prelekcji oraz krótkiej przerwie na kawę, wygłoszono jeszcze na tej sesji 4 następujące komunikaty, poszerzające głównie omawianą problematykę ariańską: dr Anna Zmorzanka (Lublin) – *Pojęcie współlistotności w wykładzie gnostyków: Bazylidesa i Monoimosa*; ks. dr Arkadiusz Jasiewicz (Przemyśl – Paryż) – *Arianizm germański w opinii współczesnych mu pisarzy wczesnochrześcijańskich*; dr Monika Ożóg (Opole) – *Arianizm Teodoryka Wielkiego*; ks. prof. dr hab. Jan Żelazny (Kraków) – *Grzegorz z Arbalii i jego ocena sporów chrystologicznych w Kościele Wschodu*.

Po południu uczestnicy sympozjum mogli najpierw zwiedzić pobliski klasztor i kościół Sióstr Klarysek oraz kościół parafialny w Starym Sączu, potem (o godz. 16.00) uczestniczyć w uroczystości wręczenia Księgi Jubileuszowej ks. prof. dr

hab. Edwardowi Stańkowi, a wieczorem po kolacji wziąć udział w tradycyjnym spotkaniu informacyjnym, podczas którego poinformowano się wzajemnie o planach i aktualnościach wydawniczych, podejmowanych pracach i organizowanych spotkaniach naukowych oraz innych bieżących sprawach życia patrystycznego.

Drugi dzień sympozjum rozpoczęto Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem ks. Stanisława Longosza i z homilią Dostojnego Jubilata ks. prof. dra hab. Edwarda Stańka. Podczas zaś ostatniej i trzeciej przedpołudniowej sesji naukowej, poświęconej donatyzmowi, najpierw zaprezentowano dwie prelekcje w formie dwóch sobie przeciwnych głosów: ks. prof. dr hab. Antoni Żurek (Tarnów) – *Donatyzm w Afryce Północnej (prezentacja założeń donatyzmu)*; ks. dr hab. Tomasz Kaczmarek (Włocławek) – *Augustyn do braci ex parte Donati (obrona przed donatyzmem)*. Po dyskusji nad referatami i krótkiej przerwie na kawę zaprezentowano jeden komunikat: ks. dr Stanisław Adamiak (Toruń – Rzym) – *Trwałość fenomenu donatyzmu w V i VI wieku*. Po jego wysłuchaniu miały miejsce trzy tradycyjne prezentacje doktorskie: dr Rafał Toczko (Toruń) – *Obraz heretyka. Pelagiusz i jego poglądy w pismach Augustyna z lat 415-418*; ks. dr Wojciech Zimny (Szczecin) – *Wiara trynitarna a jedność Kościoła. Wprowadzenie do „De fide” św. Ambrożego z Mediolanu*; o. dr Krzysztof Wendlik OSPPE (Kraków) – *Zagadnienie unii hipostatycznej w dziele Wigiliusza z Tapsos „Przeciwko Eutychesowi”*.

Całość sympozjum podsumował prezes Sekcji Patrystycznej ks. prof. dr hab. M. Szram, który też podziękował Władzom diecezji tarnowskiej za przyjęcie i organizację obecnego spotkania patrystycznego w Starym Sączu, oraz poinformował wszystkich, że następne doroczne spotkanie Sekcji Patrystycznej odbędzie się w Katowicach w dniach 19-21 IX 2012 r. na temat: *Zło w człowieku, Kościele i świecie według Ojców Kościoła*.

Stanisław Longosz – Lublin, KUL

18. WRĘCZENIE KSIĘGI JUBILEUSZOWEJ KSIĘDZU PROFESOROWI DR. HAB. EDWARDOWI STAŃKOWI (Stary Sącz, 20 XI 2011)

Podczas dorocznego spotkania Sekcji Patrystycznej przy Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski, które odbyło się w Starym Sączu, w dniach 19-21 IX 2011 r., w rekolekcyjnym Domu Pielgrzyma „Opoka” diecezji tarnowskiej, we wtorek 20 IX 2011 r., w trakcie sesji popołudniowej o godz. 16.00 miała miejsce uroczystość wręczenia Księgi Jubileuszowej ks. prof. dr hab. Edwardowi Stańkowi. Prezes Sekcji Patrystycznej, ks. prof. dr hab. Mariusz Szram (KUL, Lublin), otwierając obrady sesji popołudniowej zapowiedział, że główną jej treścią będzie wręczenie Księgi Jubileuszowej w postaci 55. tomu „Vox Patrum” (30:2010, ss. 982), Księdzu prof. dr hab. Edwardowi Stańkowi z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Wezwał więc najpierw ks. Jubilata do zajęcia miejsca w specjalnie przygotowanym fotelu i zaznaczył, że wręczana księga jest wyrazem uznania zasług wobec patrystyki polskiej ze strony kolegów i przyjaciół, składa się z 5 listów gratulacyjnych, 48 artykułów oraz 7 przekładów. Następnie przedstawił ks. Jubilata jako człowieka oddanego patrologii i homiletyce: „W licznych tomach homilii ks. Jubilata wartościami prezentowanymi są wiara, mądrość, prostota i piękno. Tak, jak Ojcowie Kościoła, Jubilat jawi się nam jako «retor i prorok», który harmonijnie łączy pracę duszpasterza, wykładowcy